

Titel: Sandheds-Elskeres Besvarelse mod Sandrue i Anledning af den forvandlede Giedebuk.

Citation: "Sandheds-Elskeres Besvarelse mod Sandrue i Anledning af den forvandlede Giedebuk.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 16*, ? Valbye, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_016-shoot-workid1_016_008.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 16

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Sandheds-Elskeres Besvarelse mod Sandrue i Andledning af den forvanlede Giedebuk.

Valbye, 1771.

2
3

Tredobbelt Nar! du har i største Ondskab skreven; Men Lykke var det, om din Pen ey slap var bleven.

Er du som Abe selv almægtig til at skabe?

Kan du forvandle Folk til Geddebuk og Abe?

Skriv frit; — men troe og viid at Avind er en

Lyde,

At gribe Laster an, dig ingen vil forbyde;

Men naar du paa et H som paa en Buk vil ride, Bør Bukken flaae dig af og Rytteren besk. * *

Du Sandrue nævner dig, din Siel dog falsk

maa være. —

Den største Falskhed er at klippe Nestens Ære.— Du tænker meget stort; men ulyksalig Stymper!

Har Overlæg det gjort? — her Sielens Orm sig

krymper.

4

Lad Støvet, ja lad selv kun Asken blive borte; Du hovne, som du vil, du Æren ey kan korte. Lad du kun Bukken gaae paa Græsbegroede Enge — Hans Fader Hyrde var — gid Hiorden aldrig

trænge.! —

En Jøde — kan en Buk paa Græsset Jøde være, Endskiønt hans Brægen ham tilbragte Roes og

Ære? —

Du nævner beste Høy — hvad Høy? — Enhver let skjønner.

Misundelse ey just Veltalende belønner.

Lad den Graaskiæggede, dens Yndling æret

blive.

Lad hin sit muntre Kid i fede Enge drive;

Det græsses hvor man vil, dog kan ej Græsset skorte Da Bukkens Tænder er for Græsset alt for korte. Lad Bukken være vild, og gal. Hans Moed aftager, Om end hans Faders Buk, som modig Hest ham

drager;

Lad denne flaae ham af, fordi han glemte Svøben. —

Et Kid forstaaer dog ej de gamle Bukkes Løben;

Lad dette unge Kid fra unge Gedder tage;

Der bliver derfor nok for disse Dyr tilbage.

De andre Bukke har selv Græsbegroede Høye,

Lad disse (om de kan) med deres Foer sig Nøye.

5

Et Monstrum var han ey, du selv maae Monstrum blive,

Som kan saa magert om de fede Bukke skrive. Naturen spiller tit, men aldrig spillet haver,

Saa den blant Dyrene gjør Mennesker til Slaver, Men holt! du standser her; din Ondskab dig bestemmer.

Du Skaberen og dig, og alt det Skabte glemmer; Du veed ey, om du Buk, ey Mennesk' ham skal

kalde. —

Vee dig, som tør saa frit fra Sielens Tanker

falde! —

Nu Skiægget pipper frem, hans Fader Regler

giver,

Og disse Regler, mod din Tanke, rigtig bliver; Han siger, at han skal i Fædres Fodspor træde,

Og (hvis det lykkes ham) da fremmens Slægtens

Glæde.

Her staaer Misundelse paa nye falske Toner, — Ey Egennytte en graahærdet Ærlig Kroner — Hvi skal en Fader da til Søn og Arving sige:

Søg kun din Ære i din Næste at besvige?

Lad Bukken være ung, han savne Faders Mæle, — Man Skaberen ey seer paa engang at besiele,

De Skabte med det Got, han skabende tiltænkte; Men efter Skabelsen det gradeviis dem skienkte.

6

Men kan en Buk sig vel i Munke-Orden

give?

Lad end Hans Faders Raad den største Skytte

blive;

Saa veed man derfor vist, og ingen derpaa tviler Æy en uskiægged Ged i Munkens Arme hviler.

Dog — hvad? — Du har del sagt — maaskee

for at bedrage,

At Myndighedens Horn begyndte at tiltage. — begyndte at tiltage. —

Lad Bukken gaae paa Græs for Spøg, men lad

ham søge

Det, som kan eget Vel og Fælles Vel forøge.

Lad Kraft, Bravour, og Moed og hovmod

vilde fælde,

Hans Fader levede, — en Faders Røst bør

gælde; Lad andre ham belee, naar dette Kid befaler, Nok. er det, at han viis og efter Forskrift taler, Han fandt Fornøjelse i ridde og at kjøre,

Lad andre, hvem der vil, selv samme Optog føre. Stalknægten lever frie, mens Herren gjør Parade, See! det et Optog er, som ingen er til Skade. Kan Fanden Bukke-Siel, som Menneskers omdreye, Men! herpaa tviler jeg; thi Dyr ey Siels eye, Du bruger Fanden for dit Abe-Spil at smykke; Men frygt og bæv, han vil din høye Nakke trykke.

7

Du siger, han blev sat for Bukkeløse Gedder.

Hvis Foer, hvor rig den er, Han aldrig reent

udreder;

Men ak! er dette sandt, mit ømme Hierte bløder, Naar slig Fornærmelse for Faderløse Møder.

Theologant — hvad Ord? — Hvad Navn

skal jeg det give?

Guds Lære maa det vist i mine Tanker blive. En Fader født ved den, opdragen i dens Lære,

Han Selv og Sønnen ey kan Ulv blant Hiorden være.

Men den Forandring som din Tanke nu beskriver,

Forskrækkelig og fæl ja snart utrolig bliver;

Du saae en Geddebuk, men nu; du seer en Abe. Du sværger, større Dyr saaledes sig omskabe. Du føler hos dig selv og ved din Herres Lykke

En Sag, som kun din Siel, som Staldknægts

kan samtykke.

Du troer Omskiftelse af Abe du paatager Din Herres Tænekraft af samme Tanker smager.

8

Lad hele Verden, ja lad redelige dømmе;

Sov du, og om du vil, lad dine Brødre drømme.

Du bliver hvem du er, lad kun din Herre

være. —

Den Fyrsten ærer, bør og hele Folket ære. Besynderligt, ja meer forunderligt det bliver,

(Som din selvraadig Pen, i Vilderede skriver,)

At denne Abekat blev meer og meer ophøjet.

Da han med Vidende ey nogen Ret har bøyet.

Du siger, Timen ey endnu for ham er kommen.

Du troer, han er for let, og al Ting tomt i

Lommen;

Du vælger ham en Grav, for selv Naturen

kalder.

Et Gadekiær for ham for dybt og skiden falder Det større Raad hvori din skabte Abe sættes,

Hvori Begierlighed og Æresyge mættes,

Der mangler ikke Brød. Gid du det maatte

smage!

Gid du retfærdig, som din Abe det maa

tage!

9

Nu var han i sit Es; men hvad skal Hendrik

gøre,

Skal nu din Abekat et Menneske opføre?

Skal Raadetr hielpes ved de Raad, ham Luften

giver? —

Jeg troer, at Aber ey i Raadet regnet bliver. Du siger, han ey sov. — Hvad Under! —

Hvem vil være

Søvnagtig, naar man skal i Byens Ting erklære?

Hans Hoved vrissede, ey Skiægget Mimren

glemmer;

Er dette ikke nok, naar Fælleds Pligt han fremmer?

Sæt du som Ulv kun al din Bitterhed tilside,

Du skal Uskyldighed ey graadig sønderslide.

Siig en, han andre Dyr just ved at kunde bræge Til Rov, til Underslæb og Lister kan bevæge.

At hoppe i et Raad; hvad vil vel dette sige? Fant denne Abekat i Raadet ey sin Lige? Goddædighed han vil paa andres Regning tegne, O skam dig! du maa og som Skumlere her blegne

10

Din Ondskab gaer forvidt, ey lader af at skrige. Du siger: Aben vil nedstyrte sine Lige,

Just for at klavre selv, og øverst Trind at tage. — Her Ulgspil falder selv i Ulgspils Svælg tilbage Naar Ære bydes, man den ikke bør foragte; Men altid med Fornuft til større Ære tragte Naar andre lade dum og sidde som i Blinde Bør den, som selv er blind ved disse Lyset finde. Du Daarekisten vil for denne Buk oplukke,

Men vogt dig, at du selv ey just deri skal

sukke.

Beskyldninger er let, men disse at besvare,

Det er for en Forrykt den allerstørste Fare.

Du Babian! hvad vil de Babianer sige,

Som du fortæller os, han fik udi sit Rige? Man bør i alle Ting for Fælles Beste stræbe; Lad Babianer da, som Babianer flæbe;

Lad ham Beskyttere for Babianer være?

Lad ham sig feede og de andre kun ernære.

Nok er det: disse maae og bor til Takke tage,

Naar større Babian i Aag med dem vil drage,

11

At give Løfter ud blandt Dyr kan ikke gielde. — Hos Menneskerne selv de tabe Magt og Vælde. Opseeren bør først sit Hiul paa beste smøre;

Lad saa Hans Fuldmagt, som hans egen svøbe kiøre; Lad Babianerne i Fuldspring gaae og kiøre,

Lad Løfter deres Haab og Svøber længer giøre;

Den Slutning staaer dog fast: man Fogderie

ey finder,

Hvor Fogden ikke selv en liden Fordeel vinder.

Han snoer sig vel omkring, og hvem kand det

fortryde?

Den fede Suppe bør jo først til Kokken flyde.

Naar Skummet skummes af du Nar da den

kan tage.

Bundfaldet bliver just for slige Folk tilbage.

Du siger Tydsken kan for Penge alt udføre, Kun naar en Babian vil Babianer smøre,

Men Fettet er for dyrt, og Smørret bitter smager, Skiønt den som smører best den største Fordeel

tager.

Et Raad, hvad Raad er det? Hvor Abekatte sidde.

Kan disse Dyr indsee det Mennesker ey lide,

12

Men mærk, en Abe kan ey alkid Abe være,

Han kommer i et Raad. Han fremmer Raadets

Ære.

Lad denne Nærings Vey hans Brødre end fratages.

Lad disse eftersee, lad hele Lasten vrages. — Hver Babian faaer sit, skiønt Babianer drage; Lad den som fedes vil da Krafte-Suppen smage.

Dit Læe-Huus, hvor er det? Det neppe langt er

borte,

Da du forsyne vil din Abe med dens L** Maaskee at Lugten alt din svage Hierne svækker; Dog det man ønsker meest man graadigst efterrækker. Men en Indvendelse mig her paa Stedet møder, At sine Bukke han med andres Føde føder; Men fødes Bukkene: Hvorfor skal Kræet faste, En slig Godgiørenhed hos Aber man bør laste. Erkientlighed en Dyd; men uerkientlig være Er allerstørste Last, som Steen af Bye bør bære. Jeg troer, og alle troer, det bliver evig Glæde, At Herren hvo Han er, bør have sikker Sæde.

13

Lad andre Bukke, lad dem laste, mumle, tale, Lad disse dem og ham, og flere Dyr afmale;

Jeg seer dog uden Tvil og for en Sandhed

sætter,

At hine deres Feyl ved dennes Dyd udslætter.

Et Horn i Næsen man i Norden sielden møder. —

Hvis Hornet stanger ret, vist mange Næse bløder. —

En Fier — hvor skal den hen? Kan Luften

den ey tage;

Thi Horn er ikke skabt for Fiedere at plage. Men kan en Abekat, og en Formynder være?

Sæt dig i Abens Sted, søg Abens Roes og

Ære

Hans Hale logrede, jeg dine Ord bør tage; Men laan — tag Arven ind — gak i dig

selv tilbage.

Vel have Bukke-Horn, men Forskiel man dog

finder,

Den som de Største har, de mindre overvinder;

14

Dog kan den Minste Buk sig vel en Vinkel søge, Hvori han Foeret maa med større Lyst forøge, Han bruger sig og det just til sin Næstes

Skade.

O vee dig! alle bør jo mistænkt Ondskab hade.

Du nævner Lasterne, men Dyder stedse glemmer.

—

Der som nedstyrter En, en anden just forfremmer. Men kan din skarpe Tand og hvasse Tunge bide,

Tør du paa andres Ryk, og Navn og Ære

ride;

Saa viid hvis Navnet er, leg Svøben, lad den

falde;

Thi ellers man maaskee Græs-Rytter dig vil

kalde.

Lad ham nu være den, han var og kunde

være,

Enhver forsørge sig, lad Skumleren sig

nære

Med Snak, med Lørgn, med Digt; det dog en Sandhed bliver;

Den Fyrsten ærer, hver tilbørlig Ære giver,

15

Kneb, Greb, Uddrivelse — o ædle Dumheds Gave!

Hvor kan saa mat en Siel, som din slig Tanke

have?

Hver feie for sin Dør, og Veien reen skal blive. Du feie for dig selv; jeg dig vil Kusten give.